

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 18 listopada 1925 r.
sygn. akt III Kr 318/25**

- 1) Koniecznym warunkiem formalnym zarzucenia nieważności z § 344 pkt 5 w zw. z § 344 ust. ostatni k.p.k. jest po odmownej uchwale trybunału bezzwłoczne zastrzeżenie zażalenia.
- 2) Pomimo tego, że znawcy byli już słuchani i wydali orzeczenie w postępowaniu, to jednak z uwagi na to, że kwestia ma rozstrzygające znaczenie w danej sprawie, wniosek dowodowy o dodatkowe przesłuchanie jest uzasadniony, gdyż zbadanie tych świadków przed przysięgłymi przyczyniłoby się do wyjaśnienia sporu w istotnym punkcie i przysięgli mogli nabrać innego przekonania co do rozstrzygnięcia.
- 3) Zgodną z § 490 ust. 1 u.k. jest myśl, że wychodząc z założenia co do ogólnego obowiązku oskarżyciela prywatnego – udowodnienia winy oskarżonego – nie można odmówić oskarżycielowi prawa dowodzenia nieprawdziwości obwinienia także drogą dowodu z własnych zeznań w charakterze świadka.

Sąd Najwyższy jako sąd kasacyjny wydał dzisiaj dnia 18 listopada 1925 r. wskutek zażalenia nieważności oskarżyciela prywatnego Jana Stapińskiego, przeciw wyrokowi Sądu przysięgłych w Krakowie z dnia 14 marca 1925 r., sygn. akt Pr II 23/22, którym uznano oskarżonych dr Józefa Wojnara, Jana Jaślara i Stanisława Saubera uwolniono w myśl § 334 k.p.k. od oskarżenia o występki obrazy czci z §§ 487. 488. 491 i 496 u.k. a w myśl § 390 k.p.k. od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania karnego, po przeprowadzeniu jawnej rozprawy -po wysłuchaniu sprawozdania sędziego referenta, wyводу zażalenia nieważności pełnomocnika oskarżyciela prywatnego, wyводу wzajemnego obrońcy oskarżonych, oświadczenia prokuratora przy Sądzie Najwyższym następujący wyrok:

uwzględniając w myśl § 346 k.p.k. zażalenie nieważności znosi się orzeczenie przysięgłych i oparty na nim zaskarżony wyrok i przekazuje się sprawę do najbliższej kadencji sądu przysięgłych tego samego Sądu Okręgowego karnego do ponownej rozprawy i wydania wyroku.

Uzasadnienie

Oskarżyciel prywatny zaskarża wyrok z przyczyn nieważności wymienionych w § 344 pkt 5 i 9 k.p.k. Pierwszej z nich nie można odmówić uzasadnienia.

Nieważność z punktu 5 zarzuca oskarżyciel prywatny z tego powodu, że trybunał odmówił jego wnioskowi dowodowemu. Z powodu odmownej uchwały trybunału na wnioski o przesłuchanie świadka Joanny Zajdel, o dodatkowe przesłuchanie świadka dr. Michała Berkowicza, oraz o zażądanie i odczytanie aktów dyscyplinarnych sędziego Bielawskiego – żalący się nie może zarzucać nieważności z punktu 5, dlatego, że zaraz po ogłoszeniu odmownej uchwały nie zastrzegł sobie zażalenia nieważności,

takie zaś zastrzeżenie i to bezzwłoczne jest w myśl § 344 ust. ostatni k.p.k. koniecznym warunkiem formalnym do zarzucenia tej nieważności.

Odnosnie do dalszych zarzutów podniesionych ze stanowiska nieważności z punktu 5 nieważność ta zachodzi i jest uzasadniona, o ile chodzi o odmowną uchwałę trybunału na wnioski żalącego się o przesłuchanie świadka dra Dunikowskiego (w tej części co do której nastąpiło zastrzeżenie), sędziego Grzybowskiego i o przesłuchanie samego oskarżyciela prywatnego w charakterze świadka.

Świadek dr Dunikowski miał stwierdzić fakt, że za odstąpienie od prawa z opcji uzyskanej przed oskarżycielem prywatnym w nabytych przez tego ostatniego terenach dostał od tegoż 180 morgów, że zatem interes oskarżyciela prywatnego w zawarciu kontraktów naftowych doznał znacznego uszczuplenia, a nadto świadek ten jako znawca terenowo-naftowy miał być słuchany w kwestii, o którą właśnie w danej sprawie chodziło, że warunki zawartych kontraktów były korzystne dla współkontrahentów oskarżyciela prywatnego.

Świadek sędzia Grzybowski miał być słuchany na fakt, że wszystkie kontrakty terenowe, które wymagały zatwierdzenia nadopiekuńczego, świadek ten jako sędzia zatwierdził po zbadaniu sprawy na miejscu (i w tym kierunku jest obszerna uchwała sądowa), dlatego, gdyż jego zdaniem były korzystne dla pupilów.

trybunał niesłusznie odmówił wnioskowi oskarżyciela prywatnego o przesłuchanie obu powyższych świadków. Jakkolwiek bowiem w sprawie oceny zawartych kontraktów znawcy byli słuchani i wydali orzeczenie, to jednak z uwagi na to, że kwestia ta ma rozstrzygające znaczenie w danej sprawie, gdyż uczynione oskarżycielowi prywatnemu zarzuty szły właśnie w tym kierunku, że popełnił on zbrodnię oszustwa na współkontrahentach, wniosek dowodowy był uzasadniony, gdyż zbadanie tych świadków przed przysięgłymi byłoby się przyczyniło do wyjaśnienia sprawy w istotnym punkcie i przysięgli mogli nabrać innego przekonania w danej sprawie.

Uzasadniony był również wniosek oskarżyciela prywatnego o przesłuchanie jego samego w charakterze świadka. Z uwagi bowiem na uczynione oskarżycielowi prywatnemu zarzuty z powodu zawarcia wspomnianych kontraktów słuszną było rzeczą, ażeby oskarżyciel prywatny mógł bronić się sam przed nimi także własnym świadectwem i wykazać bezpodstawność obwinienia. W tym zaś względnie zauważyć należy, co następuje: Jakkolwiek w myśl § 490 ust. 1 u.k. jest obowiązkiem oskarżonego przeprowadzić dowód, że obwinienie jest prawdziwe nie wyklucza, to jednak przesłuchanie oskarżyciela prywatnego w charakterze świadka dla wykazania nieprawdziwości obwinienia. Udowodnienie winy, stanowiące od każdej rozprawy karnej, odróżnić należy od przeprowadzenia dowodu prawdy, właściwego postępowaniu skargowo-prywatnemu o obrazę czci. Udowodnienie winy należy do oskarżyciela prywatnego, dowód prawdy zaś jest rzeczą oskarżonego. Wychodząc przeto z tego założenia co do wyżej zaznaczonego ogólnego obowiązku oskarżyciela prywatnego: udowodnienia winy oskarżonego, nie można odmówić oskarżycielowi

prawa dowodzenia nieprawdziwości obwinienia także drogą dowodu z własnych zeznań w charakterze świadka. W danym wypadku oskarżyciel wystąpił z wnioskiem o przesłuchanie go jako świadka na okoliczność, że kontrakty były korzystne, a dowód taki ustawowo dopuszczalny należało go dopuścić i przeprowadzić. Sąd przeto niesłusznie odmówił temu wnioskowi.

Ponieważ trybunał skutkiem odmownej uchwały na powyższe wnioski dowodowe oskarżyciela prywatnego naruszył zasady postępowania, zapewniające ściganie karne, dlatego orzeczenie przysięgłych i na nim oparty wyrok są wadliwe w myśl § 344 pkt 5 k.p.k. i należało je uchylić.

Wobec tego odpada potrzeba rozpatrzenia dalszych zarzutów podniesionych ze stanowiska pkt 5 i 9 § 344 k.p.k.

Z tych powodów orzeczono jak w sentencji wyroku.

[Przywołane przepisy: § 487 u.k., § 488 u.k. i § 490 u.k., § 491 u.k., § 496 u.k. z 1852 r., § 334 k.p.k., § 344 k.p.k., § 346 k.p.k., § 390 k.p.k. z 1873 r.]